

Valtiovarainvaliokunta
Eduskunta

KORONAVIRUSPANDEMIAN TALOUSVAIKUTUKSET

Kiinasta tammikuussa käynnistynyt koronaviruspandemia jo vaikuttanut teollisuustuotantoon, matkustamiseen ja kauppaan maailmanlaajuisesti. Vaikka virus valitettavasti näyttää jatkavan nopeaa leviämistään, on jo tapahtuneiden tuotantokatkoksien ja pelon aiheuttaman kysynnän laskun vaikutus maailmantalouteen huomattava. Ne ovat iskemässä Suomenkin talouteen lekan lailla.

Maailmantalous on hauras

Maailmantalouden hauraudelle on olemassa kolme pääsyytä:

- 1) Vuosien 2007–2008 finanssikriisin epäonnistunut jälkihoito.
- 2) Keskuspankkien ennennäkemätön markkinamanipulaatio.
- 3) Kiinan velkaelvytyksen kestättömyys.

Finanssikriisin epäonnistunut jälkihoito

Vuosien 2007-2008 finanssiriisin perusteet luotiin, kun pankit löysivät keinon kasvattaa taseitaan ja vähentää lainariskiään nk. varjopankkisektorin kautta.¹ Varjopankit rahoittivat toimintansa myymällä asuntolainoista koottuja omaisuusvakuudellisia velkakirjoja jälleenmyyntitodistusten eli nk. repo-markkinalla ja yritystodistusten markkinalla. Nämä tuotteet saivat usein korkeimman luottoluokituksen ja monet rahoitusmarkkinainstituutiot käyttivät niitä jopa vakuutena. Kriisi alkoi, kun paljastui, että asuntojen hintojen vuonna 2006 alkanut lasku sekä asuntoluottojen maksuhäiriöt tulisivat voimakkaasti laskemaan omaisuusvakuudellisten velkakirjojen arvoja.²

¹ Varjopankkisektori toimii lainojen välittäjänä eri instituutioiden ja instrumenttien kautta. Varjopankit periaatteessa ottavat vastaan talletuksia yrityksiltä ja institutionaalisilta sijoittajilta, mutta koska ne eivät vastaan kuluttajien talletuksia, ne putoavat enimmäkseen pankkivalvonnan ja sääntelyn ulkopuolelle. Tämä tarkoittaa, että ne voivat ottaa suurempia riskejä ja toimia suuremmalla velkapääomalla kuin normaalit pankit.

² Katso kriisin kulun tarkempi selitys blogistamme: [10 years from Lehman. And nothing has been fixed](#), tai Tuomas Malisen ja professori Vesa Kannianen vuonna 2010 julkaisemasta [suomenkielisestä artikkelista](#).

Vaikka pankkeja kaatui ja niitä myös ajettiin alas Yhdysvalloissa, vastaavaa ”puhdistusta” ei tapahtunut Euroopassa.³ Euroopan pankit jäivätkin roikkumaan ”elävinä kuolleina”. EKP:n poikkeusohjelmat, OMT, negatiiviset korot sekä arvopaperien osto-ohjelmat, pahensivat pankkien tilaa entisestään (ks. tarkemmin [Q-Review 3/2019](#)).

Keskuspankit

Toinen merkittävä hetki koettiin maaliskuussa 2009, jolloin Yhdysvaltojen keskuspankki Fed laajensi muutama kuukausi aikaisemmin aloittamansa arvopaperien osto-ohjelman Yhdysvaltojen liittovaltion velkakirjoihin (aikaisemmin Fed oli ostanut lähinnä valtionyhtiöiden velkakirjoja ja asuntolainatuotteita). Osto-ohjelmat tulivat tunnetuksi nimellä ”QE” (*quantitative easing*), eivätkä ne koskaan loppuneet.

QE-ohjelmissa keskuspankit ostavat (lähinnä) investointiluokan velkakirjoja tarkoituksenaan laskea korkoa, lisätä likviditeettiä markkinoilla ja luoda ns. varallisuusvaikutuksen.⁴ QE lisää keinotekoisesti investointiluokan velkakirjojen kysyntää sekä nostaa samalla niiden hintoja ja laskee korkoja. Koska investointiluokan velkakirjojen tuotto laskee, sijoittajat alkavat etsiä tuottavampia, suurempiriskisiä sijoituskohteita, mikä johtaa investointiluokan ja esim. nk. roskalainaluokkaan kuuluvien yritysten velkakirjojen korkojen lähentymiseen. Toisin sanoen eri riskitasoilla olevien velkakirjojen hinnat lähentyvät toisiaan. Keskuspankkien keinotekoinen arvopapereiden kysynnän lisäys leviää sekä rahoitus- että reaaliomaisuuteen luoden ”kaiken kuplan”.⁵

Määrällisen keventämisen ohjelma vaikuttaa rahoitusmarkkinoihin luomalla ei-markkinaehtoista tai liiallista likviditeettiä. Kun keskuspankki ostaa investointiluokan velkakirjoja, se lisää yksityisten sijoittajien käytössä olevaa rahaa, mikä alentaa likviditeettipreemiota. Huomattava osa tästä rahan lisäyksestä alkaa etsiä tuottavia sijoituskohteita. Koska investointiluokan tuotteiden hinnat nousevat keskuspankin luoman keinotekoisien kysynnän vuoksi, sijoittajat hakeutuvat suuremman tuoton ja riskin arvopapereihin, kuten osakkeisiin.

Koska markkinoilla on QE-ohjelman takia pysyvä ostaja (keskuspankki), joka ei piittaa arvopapereiden nousevista hinnoista ja joka tarjoaa runsaasti likviditeettiä yksityisille markkinatoimijoille, arvopapereiden hintojen vaihtelu (volatiliteetti) vähenee ja kannustaa sijoittajia ottamaan suurempia riskejä. Koska keskuspankki todennäköisesti reagoi laskeviin markkinoihin lisäämällä ostojaan (”keskuspankkiirin putti”), kannustaa se sijoittajia lisäämään ostojaan aina, kun markkinat laskevat (*buy the dip*). Käytännössä tämä tarkoittaa, että

³ Kun Yhdysvalloissa kaatui vuosien 2008 ja 2009 välillä noin 165 pankkia, Euroopassa nurin meni vain yksittäisiä pankkeja ja niistäkin suurin osa yhdessä maassa, Islannissa, jossa kaatui koko pankkisektori.

⁴ ”Varallisuusvaikutuksella” viitataan teoriaan, jonka mukaan kulutus lisääntyisi, kun kotitalouksien finanssivarallisuuden arvo nousisi.

⁵ Katso, esim. Fratzscher, M., M. Lo Duca and R. Straub (2018).

keskuspankki takaa markkinanlaajuiset voitot. Tämän käytännön jatkuessa pidempään se alkaa vaikuttaa sijoittajien käyttäytymiseen ja kannustaa heitä esim. suuremman velkavivun käyttöön.

Keskuspankkien nykyinen suuri rooli rahoitusmarkkinoilla on täysin ennen kokematon, ja se on johtanut niiden taseiden paisumiseen (ks. kuvio 1). Se on myös johtanut arvopapereiden hintojen nousuun ennätyskorkealle (ks. tarkemmin [Q-Review 1/2018](#)). **Jatkuvat markkinoiden pelastusoperaatiot, joiden voidaan katsoa kulminoituneen Fedin rahapoliittiseen U-käännökseen vuoden 2019 tammikuun alussa sekä sen repo-markkinoiden pelastusoperaatioon syyskuun puolivälissä, ovatkin kannustaneet sijoittajat suuriin riskinottoihin** (ks. tarkemmin: [Q-Review 4/2019](#)). Rahoitusmarkkinat ovat hauraat.

Kiina

Kiinan johtajat reagoivat nopeasti, kun globaali finanssikriisi iski toden teolla syksyllä 2008. He käynnistivät massiivisia infrastruktuuriprojekteja. Suurin osa näistä projekteista rahoitettiin pankkisektorin kautta, minkä Peking voi käytännössä käskää lainaamaan. Se myös teki sen ja vuonna 2009 lainojen määrä kaksinkertaistui. Vuosien 2007 ja 2015 välillä noin 63 % maailmassa luodusta uudesta rahasta eli pankkien antamista luotoista tuli Kiinasta.⁶ Vuoden 2009 jälkeen Kiina onkin vastannut yli puolesta suurien teollisuusmaiden fyysisen pääoman investoinneista. Kiinan valtava velkaelvytys nosti maailmantalouden ja etenkin Euroopan kasvuun melko nopeasti vuoden 2008 kriisin jälkeen.

Vuonna 2015 Kiina yritti pysäyttää hurjaksi kiihtyneen velkaantumisen rajoittamalla etenkin tuotantosektorille myönnettyjä lainoja. Tämä johti välittömään pudotukseen asuntomarkkinoilla, jotka olivat kipuilleet jo edellisenä vuonna. Koska asuntomarkkinoista oli tullut Kiinan talouden tukijalka, talous sakkasi nopeasti. Kiinan johtajat panikoivat ja aloittivat uuden massiivisen velkaelvytysoperaation, joka tällä kertaa toteutettiin varjopankkisektorin kautta. Vuonna 2016 Kiina toteutti ennennäkemättömän velkaelvytyksen, joka kolminkertaisti varjopankkisektorin yhdessä vuodessa!

Vuoteen 2017 mennessä varjopankkisektorin varat olivat kasvaneet käsittämättömään 367 prosenttiin maan bruttokansantuotteesta.⁷ Vertailun vuoksi todettakoon, että varjopankkisektori oli noin 230 % Yhdysvaltojen BKT:sta ennen vuoden 2008 kriisin alkamista. Kiinan tavanomaisen pankkisektori lainoitus on niin ikään kasvanut hurjasti; yli 500 % vuodesta 2008.⁸ **Kiinan pankkisektori onkin ennennäkemättömän suurissa veloissa, ja sen kyky kestää mitään suurempia sokkeja on äärimmäisen rajoittunut.**

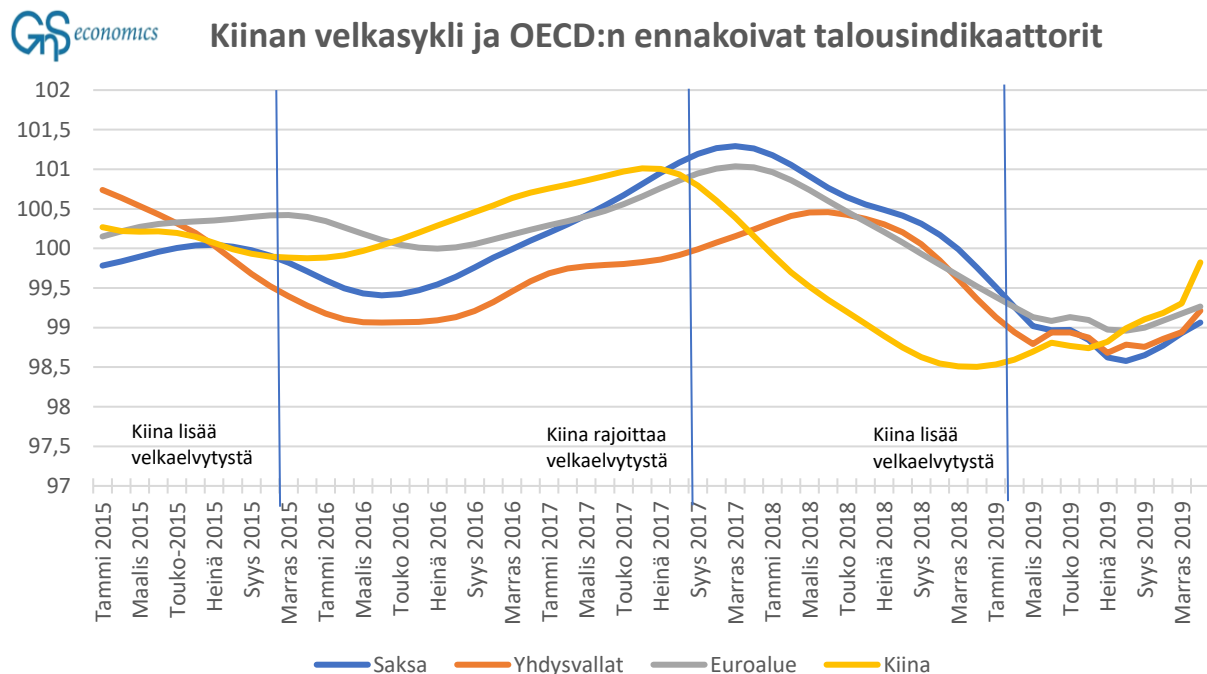
⁶ Katso: McMahon (2018, p. 122).

⁷ Kiinan kansanpankki (PBoC) ei ole julkaissut arviotaan varjopankkisektorin koosta vuonna 2018.

⁸ Katso: [BIS](#).

Myös Kiinan valtionyritykset ovat erittäin velkaantuneita, koska velkaelvytystä on ajettu enimmäkseen niiden kautta.⁹ Jo vuoden 2015 lopussa kaikkien Kiinan yritysten velka oli yli 160 % BKT:sta, kun se oli noin 105 % BKT:sta Etelä-Koreassa ja hieman yli 70 % BKT:sta Yhdysvalloissa. Kiinalaisten yritysten velkaantuneisuus on sittemmin vain kasvanut.¹⁰ Tänä vuonna kiinalaisten yritysten kotimaista velkaa erääntyy 944 miljardin dollarin ja ulkomaalaista velkaa 90 miljardin dollarin edestä.¹¹

Tämä tarkoittaa, että mikä tahansa pidentynyt talouskasvun hidastuminen, puhumattakaan BKT:n laskusta, ajaa kiinalaiset pankit ja yritykset hyvin nopeasti, hyvin vaikeaan tilanteeseen. Korkeasti velkaantuneet yritykset todennäköisesti kaatuvat, mikä johtaa nk. järjestämättömien eli tappiollisten lainojen määrän huomattavaan kasvuun uhaten pankkisektorin vakautta.¹² Koronavirusepidemia ei olisikaan voinut tulla Kiinalle pahempaan aikaan, varsinkin kun sen talouskasvu oli valmiiksi hidastunut.

Kuvio 1. Kiinan velkaelvytys kiihdyttämisen ja rajoittamisen jaksot sekä OECD:n ennakoivat indikaattorit. Lähde: GnS Economics, OECD, BIS, PBoC

On myös tärkeää huomioida, että joka kerta, kun Kiina on yrittänyt suitsia velkataakkansa massiivista kasvua, on se johtanut maailmantalouden kasvun sakkaamiseen (ks. kuvio 1). **Tämä**

⁹ Katso: McMahon (2018, p. 31).

¹⁰ Katso, esim. [Merics](#).

¹¹ Katso: [Bloomberg](#).

¹² Katso esim. UBS:n ja S&P Globalin melko [konservatiiviset arviot](#).

ei ole yllättävää huomioiden, että Kiina on vastannut noin 40 % maailmantalouden kasvusta viime vuosina. Tämä tarkoittaa, että Kiinan talouden hidastuminen tai sen kohtaamat sokit välittyvät voimakkaasti ja nopeasti maailmantalouteen.

Sokki

Sokki saapui tammikuussa, kun Wuhanin koronavirusepidemiasta tehtiin julkinen.¹³ Kiina vastasi epidemiaan erittäin ankarilla toimilla.

Ensimmäisenä toimenaan Kiina asetti yhdeksänneksi suurimman kaupungin Wuhanin, josta epidemia myös alkoi, 11 miljoonaa asukasta karanteeniin. Tammikuun lopussa koko Hubein provinssi ja sen 60 miljoonaa asukasta olivat käytännössä erityksissä.¹⁴ Helmikuun alussa Hong Kong myös asetti kaikki manner-Kiinasta tulijat kahden viikon karanteeniin.¹⁵ Samoihin aikoihin 57 miljoonan asukkaan Zhejiangin provinssissa otettiin käyttöön poikkeustoimiet, mikä tarkoitti julkisten tilojen sulkua, yleisötapatumien, ml. hautajaisten ja häitten, perumista sekä rajoituksia ulkona liikkumiseen.¹⁶ Pekingissä otettiin käyttöön rajoitukset sekä tarkastukset kaupungin ulkopuolelta tuleville kansalaisille. Tarkastuspisteitä asetettiin ympäri kaupunkia sekä sallittiin yhteisöjen, joissa oli havaittu virustartuntoja, eristäminen.¹⁷ Helmikuun lopussa Kiina alkoi asteittain ja hitaasti purkaa näitä poikkeustoimenpiteitä.

Virus oli kuitenkin jo ehtinyt levitä laajalle. Ensimmäisenä poikkeustoimista ilmoitti Etelä-Korea aloittamalla ne neljänneksi suurimmassa kaupungissaan Daegussa sekä yli kahdeksan miljoonan asukkaan Cheongdossa.¹⁸ Iran ilmoitti helmikuun lopussa, että se epäilee viruksen levinneen kaikkiin sen suurista kaupungeista. Samanaikaisesti alkoi paljastua Wuhaniin suoraan liittymättömiä tartuntoja Italiassa ja Yhdysvalloissa, joissa virus leviää nyt nopeasti.¹⁹ Sunnuntaina 8.3. Italia asetti pohjoisten maakuntiensa 17 miljoonaa asukasta karanteeniin,²⁰ jonka se ulotti

¹³ On olemassa uskottavia raportteja, joiden mukaan virusepidemia olisi alkanut jo joulukuussa (katso esim. [Washington Post](#) ja [South China Morning Post](#) sekä [Phylogenetic analysis of SARS-COV-2](#)), mutta ehkä sen julkistamista lykättiin, jotta se ei häiritsisi loppuvaiheessa olleita kauppaneuvotteluja Yhdysvaltojen kanssa.

¹⁴ Katso: esim., [The Economist](#).

¹⁵ Katso: esim., [BBC](#).

¹⁶ Katso: esim., [SCMP](#).

¹⁷ Katso, esim., [SCMP](#).

¹⁸ Katso, esim. [Reuters](#).

¹⁹ Katso: [New York Times](#).

²⁰ Katso, esim., [WSJ](#).

maanantaina 9. päivä koko maahan. Maaliskuun 10. päivään mennessä virus oli jo levinnyt 112 maahan.²¹ Maaliskuun 11. päivänä WHO julisti 2019-nCov viruksen globaaliksi pandemiaksi.

2019-nCov tai Covid-19 koronaviruksen talousvaikutukset ovat jo olleet vakavia. Esimerkiksi Morgan Stanley -pankin analyysin mukaan saastemäärät Kiinan kaupungeissa olivat helmikuussa laskeneet 20–50 prosenttia historiallisten keskiarvojen alapuolelle.²² Helmikuun puoliväliin mennessä yksityisten öljynjalostamojen käyttöaste oli laskenut lähes 50 prosenttiin ja hiilen kulutus lähes 80 prosenttiin viimevuotiseen verrattuna.²³ Liikennedata Kiinan suurista kaupungeista kertoo liikennemäärien laskeneen tammikuun lopussa ja helmikuussa huimalla 50–80 prosentilla. Nämä luvut ovat alkaneet hitaasti parantua maaliskuun alusta lähtien, mikä indikoi talouden alustavaa toipumista.

Helmikuussa Kiinan taloudesta saadut ennakkotiedot kertovat kuitenkin karua kieltään aktiviteetin romahduksesta. **Esimerkiksi yritysten luottamus on laskenut alhaisimmalle tasolle koskaan,²⁴ ja ostopäällikköindeksit ovat romahtaneet.²⁵ Nämä kertovat Kiinan talouden lähes täydellisestä pysähtymisestä helmikuussa.** Tämän vuoksi mitä tahansa negatiivisesta poikkeavaa BKT:n ensimmäinen kvartaalin kasvulukua voidaan pitää kyseenalaisena.

Epidemian talousvaikutukset ovat vakavia

Koska Kiina on ajanut globaali taloussuhdannetta ainakin vuodesta 2015 lähtien (ks. kuvio 1) noin 2-3 kuukauden viiveellä, iskee koronavirusepidemia toden teolla Suomeen todennäköisesti vasta huhtikuussa. **Koronavirusepidemia vaikuttaa maailmantalouteen käytännössä kolmea kautta.**²⁶

- 1) Katkokset tuotantoketjuissa kertaantuvat maailmantaloudessa, koska yhden komponentin puuttuminen johtaa yleensä toisen tuotteen valmistuksen keskeyttämiseen, mikä johtaa kolmannen tuotteen valmistuksen keskeytykseen, jne. Tämänhetkisen arvion mukaan yritysten on varauduttavat ainakin kuusi kuukautta kestäviin katkoksiin.
- 2) Tuotantoketju on käänteinen maksuketju, koska tuotannosta saadaan aina maksu. Koska tietyiltä Kiinan alueilta ei ole lähtenyt tuotantoa yli puoleentoista kuukauteen, on sen yrityksiltä jäänyt saamatta paljon maksuja, mikä pahentaa niiden taloudellista tilannetta

²¹ Katso esim. [Worldometer](#) sekä [Johns Hopkins CSSE](#).

²² Katso: [ZeroHedge](#).

²³ Katso: [Capital Economics](#).

²⁴ Katso esim. [Bloomberg](#)

²⁵ Tuotantoteollisuuden ostopäällikköindeksi laski arvoon 35,7, tuotantoteollisuuden ulkopuolisten yritysten indeksi 29,6:een ja palveluiden indeksi uskomattomaan 26,5:een.

²⁶ Katso tarkemmin: GnS Economics, [Musta Joutsen: Koronaviruksen talousvaikutukset](#).

entisestään. Viruksen levitessä katkokset tuotannossa ja maksuissa luonnollisesti myös leviävät globaalisti.

- 3) Tuotantoketjujen katkokset, maksuhäiriöt sekä hyvin ymmärrettävä virustartunnan pelko laskee tuotteiden ja palveluiden globaalia kysyntää. Kutsumme tätä prosessia *kysynnän tuhoutumiseksi*. Kiinan kysynnän väheneminen heijastuu voimakkaasti Eurooppaan, jonka tuotannon laskun sekä tuotantoketjukatkoksien aiheuttamien tuotannon alasajojen ja viruksen aiheuttamien karanteenien sekä pelon vaikutus laskee kiinalaisten tuotteiden ja palveluiden kysyntää. Tämä vahingoittaa kiinalaisia yrityksiä, mikä laskee kysyntää Kiinassa, mikä heijastuu Eurooppaan, jne. Kysynnän tuhoutumisen prosessi luonnollisesti kertaantuu joka puolella työntäen maailmantaloutta kohti taantumaa, ja lamaa.²⁷

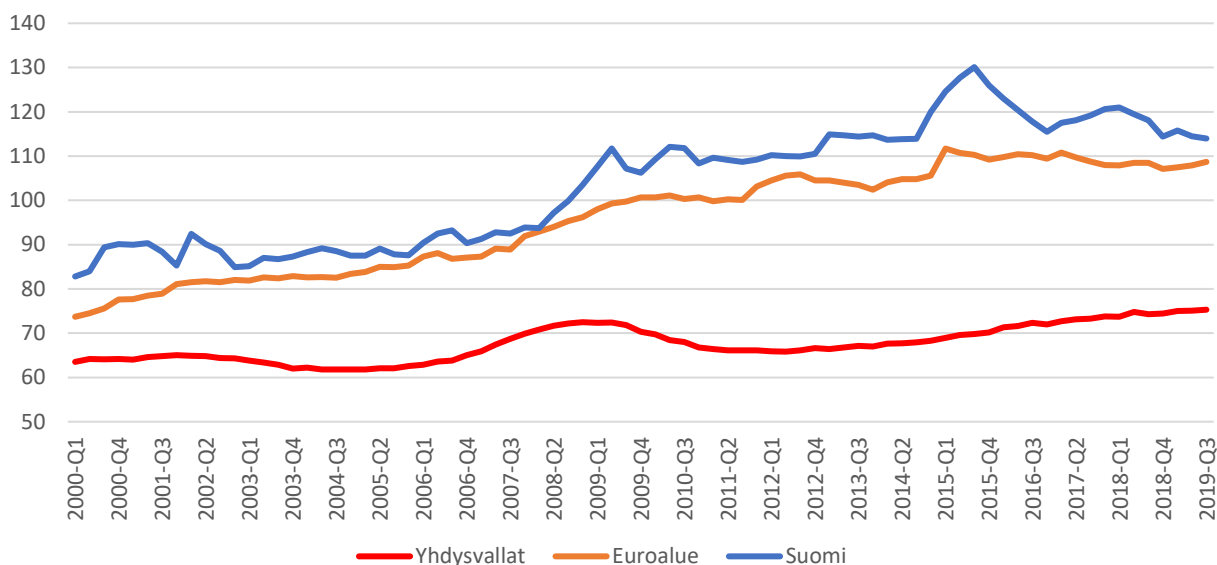
Heikot eurooppalaiset pankit eivät todennäköisesti kestä taantumaa, vaan sen saapuminen käynnistää Euroopassa uuden pankkikriisin (ks. tarkemmin [Q-Review 3/2019](#)). **Koska Euroopassa on suurin keskittymä nk. systeemisesti tärkeitä pankkeja, kriisi leviää nopeasti maailmanlaajuisesti.**

Ongelmat eivät kuitenkaan lopu siihen. Kuten yllä todettua, keskuspankkien yli 11-vuotta jatkunut alhaisten korkojen ja velkakirjojen osto-ohjelmien politiikka on aiheuttanut valtavan kuplan pääomamarkkinoilla. Ennätysalhaisiksi painuneet valtionlainojen korot ovat pakottaneet niin yksityisiä kuin institutionaalisiaakin sijoittajia yhä riskisempiin ja korkeakorkoisempiin rahoitusmarkkinatuotteisiin sekä suuren velkavivun käyttöön.

Erityisessä vaarassa ovat vakavasti ”kuplaantuneet”, eli erittäin alhaisiin korkoihin (korkeisiin velkakirjojen hintoihin) päätyneet yrityslainojen markkinat. Vuoden 2008 jälkeen yritykset ovat enenevässä määrin alkaneet käyttää pääomamarkkinoita rahoituksen hankintaan. Yritysten velkaantuneisuus onkin noussut hyvin korkealla tasolle monessa maassa, kuten Yhdysvalloissa, Suomessa ja euroalueella (ks. kuvio 2).

Taantumet ja reaalitalouden sokit vaikuttavat aina yritysten voittoihin ja tuloksiin. Koska koronaviruksen talousvaikutus kohdistuu nimenomaan reaalitalouteen, yritysten tulokset alkavat heiketä ja niitä alkaa ajautua konkurssiin. Tämä todennäköisesti käynnistää sijoittajien joukkopaon riskisimpien yritysten, eli nk. roskalainamarkkinalta. **Tällainen pako voi romahduttaa koko yrityslainamarkkinan, millä olisi vakavia vaikutuksia yritysten toimintaan, pääomamarkkinoihin, maailmantalouteen ja yhteiskuntiin laajemminkin.** Tätä on pidettävä koronavirusepidemian pahimpana taloudellisena uhkana. **Koska pelko vaikuttaa tällä hetkellä hyvin voimakkaasti kansainvälisiin sijoittajiin, voi tällainen tilanne muodostua yllättävän nopeasti.**

²⁷ Katso tarkemmin: GnS Economics, [Musta Joutsen: Koronaviruksen talousvaikutukset](#).

Kuvio 2. Rahoitussektoriin kuulumattomien yksityisten yritysten velka suhteessa bruttokansantuotteeseen. Lähde: GnS Economics, BIS

Rahoitusmarkkinoiden kriisiytymisestä on jo selkeitä viitteitä osto- ja jälleenmyyntitodistusten, eli nk. repo-markkinalla, jossa kysyntä Fedin tarjoamille lainoille on noussut ennätykseen. Fed on tukenut repo-markkinaa poikkeustoimin jo syyskuun 17. päivästä lähtien.

Epidemian vaikutukset yksityiselle ja julkiselle sektorille

Koronavirusepidemian talousvaikutukset yksityiselle sektorille tulevat olemaan vakavia. **On varauduttavat yritysten laajamittaisiin konkursseihin ja työttömyyden erittäin nopeaan kasvuun, mutta myös todennäköisen pankkikriisin aiheuttamiin vakaviin häiriöihin maksuliikenteessä.**

Julkisella sektorilla on varauduttava verotulojen romahduksenomaiseen laskuun, sekä sosiaalimenojen voimakkaaseen kasvuun. Valtion vähäistä elvytysvaraa ei missään nimessä pidä käyttää ennakoivasti!

On suositeltavaa kaivaa esiin 1990-luvun laman ”pelikirja”. Vaikka kriisi tulee olemaan erilainen, selviytymiskeinot ovat kuitenkin samat. Julkisesta taloudesta, huoltovarmuudesta sekä pankkisektorin kriittisistä osista on pidettävä huolta. Koulutuksesta on syytä olla leikkaamatta, koska kriisin toisella puolella todennäköisesti odottaa voimakas teknologiavetoinen nousukausi, joka tarvitsee tuekseen koulutettua työvoimaa.

Vuosia jatkunut holtiton rahapoliittinen elvytys on erittäin todennäköisesti luonut suuren kannattamattomien yritysten joukon myös Suomeen. Jotta talous voisi elpyä kriisistä kunnolla, kannattamattomien yritysten on annettava kaatua. **On kiinnitettävä erityistä huomiota, että**

ennen kriisiä kannattamattomia, eli nk. ”zombieyrityksiä” ei tueta kriisin varjolla! On myös säädettävä laki, joka mahdollistaa henkilökohtaisen konkurssin.

Johtopäätökset

Koronavirus on niin kutsuttu Musta Joutsen, eli erittäin harvinainen mutta suurivaikutteinen maailmantalouteen iskevä sokki. Erittäin vakavaksi taloudellisessa mielessä sen tekee, että maailmantalous on, 11 vuotta kestäneen keskuspankkielvytyksen seurauksena hauras eikä se mitä todennäköisemmin tule kestäämään 2019-nCov viruksen sille antamaa iskuja.

Virusepidemian talousvaikutukset näkyivät ensiksi epidemian alkupaikassa, eli Kiinassa, tarkemmin Hubein maakunnassa. Talousvaikutuksien ensimmäinen todellinen taloudellinen isku on kuitenkin vasta iskemässä Eurooppaan ja Suomeen, joka tapahtuu todennäköisesti huhtikuun aikana. Siitä alkaa kasaantuvien talousongelmien aalto, jonka pysäyttäminen ei käytännössä ole mahdollista. EKP:n elvytysvara on käytetty, ja euroalueen valtiot ovat jo hyvin velkaantuneita.

Onkin suositeltavaa, että Suomi ei nykytilanteessa käytä rajallista fiskaalista elvytyskapasiteettiaan ennakoivasti. Kriisi tulee koettelemaan etenkin Eurooppa todella rankasti ajaen sen todennäköisesti uuteen finanssikriisiin. Suomen valtion tulisikin säästää kaikki jäljellä olevat ”paukut” talouden auttamiseen kriisin pahimmassa vaiheessa.

Ainoastaan epidemiasta suoraan kärsiviä, ennen kriisiä selkeästi kannattavien yritysten tukemista kannattaa harkita. Talouskriisin syvimessä vaiheessa tukitoimet on keskitettävä yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisiin sektoreihin ja yrityksiin, kuten 1990-luvun lamassa.

Tämän kaiken lisäksi on varauduttava euroalueen hajoamiseen. Jos se käynnistyy kriisin seurauksena, mikä on todennäköistä, on ehdottoman tärkeää, että Suomi on ensimmäisten lähtijöiden joukossa.

LÄHTEET:

GnS Economics (2020). [Musta Joutsen: Koronaviruksen talousvaikutukset](#).

McMahon, D. (2018). *China's Great Wall of Debt: Shadow Banks, Ghost Cities, Massive Loans, and the End of the Chinese Miracle*. New York: Houghton Mifflin Harcourt.